



BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARIGA MATEMATIKA O'RGATISHDA ZAMONAVIY METODLAR

O'roqova Umida Baxtiyor qizi

Osiyo Xalqaro Universiteti magistratura talabasi

e-mail: umidaoroqova1998@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada boshlang'ich sinflarda matematika ta'limida innovatsion metodlardan foydalanishning samaradorligi keng tahlil qilinadi. Tadqiqotda interaktiv metodlar, muammoli o'qitish, loyihaviy va o'yin shaklidagi metodlarning o'quvchilarning matematik qobiliyatini rivojlantirishga ta'siri o'rganildi. Shu bilan birga, o'quvchilarning qiziqish va motivatsiya darajasi, mustaqil fikrlash va muammolarni yechish ko'nikmalari batafsil tahlil qilindi. Tadqiqot natijalari innovatsion metodlarning boshlang'ich ta'limdagi samaradorligini ilmiy asos bilan tasdiqlaydi.

Kalit so'zlar: boshlang'ich sinf, matematika ta'limi, innovatsion metodlar, interaktiv o'qitish, muammoli o'qitish, ta'lim sifati

KIRISH

Boshlang'ich ta'lim o'quvchilarning akademik va shaxsiy rivojlanishida muhim bosqichdir. Shu davrda matematika fanini o'qitishning sifatli tashkil etilishi o'quvchilarning mantiqiy tafakkurini shakllantirish, hayotiy muammolarni hal etish qobiliyatini rivojlantirish va keyingi ta'lim bosqichlariga tayyorlashda asosiy omildir. An'anaviy metodlar ko'pincha o'quvchilarning passiv ishtirokiga olib keladi, shu sababli so'nggi yillarda ta'lim jarayonida innovatsion metodlar keng qo'llanilmoqda. Innovatsion metodlar o'quvchilarning mustaqil fikrlashini, ijodiy yondashuvini va muammolarni yechish ko'nikmalarini rivojlantirishga qaratilgan¹²¹.

Maqolaning maqsadi – boshlang'ich sinflarda matematika ta'limida innovatsion metodlardan foydalanishning samaradorligini aniqlash va amaliy tavsiyalar ishlab chiqish.

Ushbu maqola doirasidagi tadqiqot vazifalari:

1. Innovatsion metodlarni aniqlash va tasniflash.
2. O'quvchilarning bilim, qiziqish va motivatsiyasiga ta'sirini o'rganish.
3. Metodlarning samaradorligini test va kuzatuvlar orqali tahlil qilish.

METODOLOGIYA

Tadqiqot usuli: eksperimental metod, kuzatuv, so'rovnoma va testlar ombinatsiyasi.

Ishtirokchilar:

50 nafar 2-sinf o'quvchilari (25 eksperimental, 25 nazorat guruhi)

Toshkent viloyati maktablaridan tasodifiy tanlangan

Innovatsion metodlar:

¹²¹ Kuznetsova, O. (2019). Innovative methods in primary school mathematics education. Journal of Education, 12(3), 45–59

1. Interaktiv darslar – digital taxtalar, multimediya materiallari, raqamli o‘yinlar yordamida tushuntirish.
2. Muammoli o‘qitish – matematik vazifalarni muammoli va real hayotiy misollar orqali yechish.
3. Loyihaviy yondashuv – kichik guruhlarda matematik loyihalarni bajarish.
4. O‘yin metodlari – matematik masalalarni o‘yin shaklida yechish orqali qiziqishni oshirish.
5. Individual va jamoaviy ishlar – o‘quvchilarning hamkorlik va mustaqil ishlash ko‘nikmalarini rivojlantirish.

Ma'lumot yig'ish:

Testlar: matematik bilim darajasini aniqlash.

So'rovnomalar: qiziqish, motivatsiya va o'quv jarayoniga munosabat.

Kuzatuv: dars jarayonidagi faollik, ijodiy yondashuv, guruh ishlari.

Tahlil usullari:

Kvantitativ tahlil: Excel va SPSS dasturlarida test natijalari, foizlar va o'rtacha qiymatlar.

Sifat tahlili: kuzatuv va so'rovnoma natijalarini kodlash va tahlil qilish.

NATIJALAR

3.1 Test natijalari

Ko'rsatkich	Eksperimental guruh (Oldin)	Eksperimental guruh (Keyin)	Nazorat guruhi (Keyin)	Farq
Matematik test ballari	65%	88%	68%	+20%
Muammoli vazifa yechish	50%	85%	52%	+33%
Qiziqish va motivatsiya	60%	92%	62%	+30%

3.2 Kuzatuv natijalari:

Eksperimental guruh o'quvchilari darslarda faol ishtirok etdi.

Guruh ishlarida o'quvchilar bir-biriga yordam berib, mustaqil fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirdi.

Interaktiv va o'yin metodlari qiziqishni 30% ga oshirdi.

3.3 Analitik tahlil:

Natijalar shuni ko'rsatadiki, innovatsion metodlar o'quvchilarning matematik bilim darajasini oshirish bilan birga, muammoli vazifalarni yechish va ijodiy yondashuvni rivojlantirishda samarali.

TAHLIL VA MUHOKAMA

Olingan natijalar J. Dewey (1938), B. Bloom (1956), H. Gardner (1983) va R. Sternberg (1997) nazariyalarini qo'llab-quvvatlaydi.

Dewey – faol tajriba va muammoli o'qitish orqali bilim mustahkamlanadi¹²².

Bloom – ta'lim maqsadlarini bilish va qo'llash o'quvchilarning kognitiv rivojlanishiga yordam beradi¹²³.

Gardner – ko'p aqliy intellektlar nazariyasi, o'quvchilarning turli qobiliyatlarini rivojlantirish¹²⁴.

Sternberg – turli fikrlash uslublari va ijodiy yondashuvlarni rivojlantirish¹²⁵.

Shuningdek, innovatsion metodlarning samaradorligi o'quvchilarning motivatsiyasi va qiziqishini oshiradi. Interaktiv darslar va o'yin metodlari muammoli vazifalarni yechishda ijodiy yondashuvni kuchaytiradi.

XULOSA

Boshlang'ich sinflarda matematika ta'limida innovatsion metodlardan foydalanish:

- O'quvchilarning bilim darajasini oshiradi.
- Muammoli vazifalarni yechish va mustaqil fikrlash ko'nikmalarini rivojlantiradi.
- Qiziqish va motivatsiya darajasini sezilarli darajada oshiradi.

Tavsiya: maktablarda innovatsion metodlarni joriy qilish, o'qituvchilarni trening va seminarlar orqali tayyorlash, interaktiv va loyihaviy metodlarni muntazam qo'llash.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Bruner, J. (1966). Toward a theory of instruction. Harvard University Press.
2. Dewey, J. (1938). Experience and education. Macmillan.
3. Bloom, B. S. (1956). Taxonomy of educational objectives: The classification of educational goals. Longmans.
4. Gardner, H. (1983). Frames of mind: The theory of multiple intelligences. Basic Books.
5. Sternberg, R. J. (1997). Thinking styles. Cambridge University Press.
6. Kuznetsova, O. (2019). Innovative methods in primary school mathematics education. Journal of Education, 12(3), 45–59.
7. O'zbekiston Respublikasi Ta'lim vazirligi. (2020). Boshlang'ich ta'lim standarti. Tashkent: O'qituvchi nashriyoti.
8. Johnson, D., & Johnson, R. (2014). Cooperative learning in the classroom. Springer.
9. Hattie, J. (2009). Visible learning: A synthesis of over 800 meta-analyses relating to achievement. Routledge.

¹²² Dewey, J. (1938). Experience and education. Macmillan

¹²³ Bloom, B. S. (1956). Taxonomy of educational objectives: The classification of educational goals. Longmans

¹²⁴ Gardner, H. (1983). Frames of mind: The theory of multiple intelligences. Basic Books

¹²⁵ Sternberg, R. J. (1997). Thinking styles. Cambridge University Press